

NEKROLOGIA.

Ś. p. Karol Potkański.

Jeden z najstarszych członków Towarzystwa Ludoznawczego lwowskiego i jeden z redaktorów jego naukowego organu „Lud“ — żyć przestał ku żalowi szczeremu wszystkich, którym na prawdę drogi postępek a miłą sława nauki polskiej, w Zakopanem, w sierpniu 1907 r.

Potkański Karol — tak brzmi ręką jego napisana biografia urzędowa, — „urodził się 1862 r. w Prędocinku, w Królestwie Polskiem. Uczęszczał do szkół i na uniwersytet w Krakowie. W r. 1887 i 1890 odbywał podróże naukowe do Lipska i Paryża. W 1901 r. zamianowany profesorem nadzwyczajnym historii powszechnej w Uniwersytecie krakowskim“. Wiadomość powyższą uzupełniając również lapidarnie, trzeba dodać do faktów przytoczonych, że nieboszyk zrazu był w szkole Jagiellońskiej docentem historii polskiej, potem przeszedł na powszechną, a skończył na austriackiej, aczkolwiek dzieje przeszłości narodowej były zawsze dziedziną najbliższą jego aspiracji naukowych, — że następnie w r. 1902 dostało mu się w udziale największe odznaczenie uczonego polskiego: członkostwo Akademii Umiejętności.

Rozpocząwszy zawód pisarski 1885 r. rozprawą: „Zapiski herbowe z dawnych ksiąg ziemskich, przechowanych w archiwach radomskiem i warszawskiem“, („Archiwum Komisji histor.“, t. IV, 1886), Kraków 1885 — w której dał bardzo ciekawe uzupełnienie inskrypcji herbowych ogólnopolskich, mógł o sobie powiedzieć, że aż do tchu ostatniego „nullus inanus sine linea“! Już chronologiczne zestawienie prac jego rzuca światło

dobitne na niwę, którą uprawiał, i na owoce, które badaniami swojemi z niej dobył.

Oto ich szereg: „Zagrodowa szlachta i włódcze rycerstwo w województwie krakowskim w XV i XVI w.“ („Rozprawy Wydź. hist. filoz. Ak. Um.“, t. XXIII), 1888. — „O pierwotnem osadnictwie w Polsce“ (Bulletin de l' Ac. Crac.), 1889. — „Naukowa działalność L. Darguna“ („Przeгляд polski“) 1893. — „Die Ceremonie der Haarschur bei den Slaven und Germanen“ („Anzeiger der Ak. der Wiss.“), 1896. — „Postrzyżyny u Słowian i Germanów“. („Rozprawy Wydź. hist. filoz. Ak. Um.“ t. XXXII), 1895. — „Grenzen und Ansiedlungen des Tatalandes, Podhale“ („Anzeiger der Ak. der Wiss.“), 1896. — „Studia nad pierwotnem osadnictwem Polski“, 1896. — „Napis grobowy Bolesława Wielkiego“, 1896. — „Krakau in der Zeit vor den Piasten“ („Anzeiger der Ak. der Wiss.“) Krakau, 1897. — „Kraków przed Piastami.“ („Rozprawy Wydź. hist. filoz. Ak. Um.“, t. XXXV), 1897. — „Lachen u. Lechiten“ („Anzeiger der Ak. der Wiss.“) 1897. — „Lachowie i Lechici.“ („Rozprawy Wydź. filolog. Ak. Um.“, t. XXVII) 1897. — „Pierwsi mieszkańcy Podhala.“ („Pamiętnik Towarzystwa tatrzańskiego“) 1897. — „Walka o Poznań. 1306—1312. Studya nad XIV w.“ („Rozprawy Wydź. hist. filoz. Ak. Um.“ t. XXXVIII) 1899. — „Zdrada Wincentego z Szamotuł. Studya nad XIV w.“ (Tamże), 1899. — „Daty zjazdów koszyckich, 1373, 1374 i 1379. Studya nad XIV w.“ (Tamże, t. XXXIX) 1900. — „Sprawa restytucji, r. 1374 i 1381. Studya nad XIV w.“ (Tamże) 1900. — „Granice biskupstwa Krakowskiego“ („Rocznik Krakowski“, t. IV) 1900. — „Jeszcze o Piaście, z powodu rozprawy prof. Brücknera“. („Kwartalnik historyczny“) 1900. — „Badania historyczne i etnologiczne nad rozsiedleniem plemion polskich“. („Bulletin de l' Ac. Crac.“), 1900. — „Jeszcze sprawa restytucji.“ („Rozprawy Wydź. hist. filoz. Akademii Um.“, t. XLI) 1901. — „Opactwo na łęczyckim grodzie.“ (Tamże) 1901. — „O pochodzeniu Słowian.“ („Kwartalnik histor.“) 1902 — „Geneza organizacji grodowej w Polsce“. („Sprawozdania Ak. Um. Wydź. histor. filoz.“), 1905. — „O pochodzeniu wsi polskiej.“ Lwów, 1905. — „Konstantyn i Metodeusz“. Kraków, 1905. — „Zajęcie Wielkopolski (r. 1313—1314). Studya nad XIV w.“ („Rozpr. Wydź. histor. filozof. Ak. Um.“ t. XLVII) 1905. —

Polska zatem, z jednej strony ograniczona mgłami historycznemi, z drugiej wiekiem XIV/XV, — więc w okresie najstarszym, stanowiła dziedzinę działalności Potkańskiego. Nie miejsce tutaj na jakąkolwiek ocenę krytyczną jej wyników, ale podkreślić trzeba dwie jej strony wybitne: że z szablonowością nic wspólnego nie miała nigdy, — że nie uznając powag ani swojskich ani cudzych, fundamentów do rozświetlenia prawdy szukała zawsze najszerszych. Takie podwaliny, zdobyte — jak naturalna — tylko wielkim zasobem wiedzy a wsparte zdolnościami twórczemi i bogactwem intuicji podbijającej, uczyniły Potkańskiego uczonym miary niezwykłej, uczonym nowożytnym w najszlachetniejszym tego słowa znaczeniu.

Szkoda, okrutna szkoda dla całej nauki polskiej, dla polskiej etnologii, która stanowiła jeden ze szczegółów bardzo ważnych w owych szerokich fundamentach prac Potkańskiego, że omyliwszy nadzieje, padł jak kłos przedwczesny...